

Závery Rady o prioritách Európskej únie na tretie zasadnutie Environmentálneho zhromaždenia OSN

Rada prijala závery o prioritách Európskej únie na tretie zasadnutie Environmentálneho zhromaždenia OSN (UNEA-3) (Nairobi, 4. – 6. decembra 2017):

„PRIPOMÍNAJÚC, že Environmentálne zhromaždenie Programu OSN pre životné prostredie (ďalej len „zhromaždenie“) je celosvetovo najvyšší rozhodovací orgán v oblasti životného prostredia;

PRIPOMÍNAJÚC, že Program OSN pre životné prostredie je vedúcim svetovým orgánom pre oblasť životného prostredia, ktorý stanovuje celosvetovú environmentálnu agendu, presadzuje koherentné uplatňovanie environmentálneho rozmeru trvalo udržateľného rozvoja v rámci systému Organizácie Spojených národov (OSN) a je autoritou, ktorá sa zasadzuje o ochranu životného prostredia na celom svete;

POTVRDZUJÚC záväzok Európskej únie (EÚ) a jej členských štátov integrovaným spôsobom vykonávať program trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 (program 2030) a jeho ciele trvalo udržateľného rozvoja (SDG), akčný program z Addis Abeby týkajúci sa financovania rozvoja, Parížsku dohodu o zmene klímy, Dohovor OSN o biologickej diverzite, dohody o chemických látkach a odpade a ďalšie dohody v oblasti životného prostredia; KONŠTATUJÚC, že týmito mnohostrannými záväzkami sa preukazuje potreba a kapacita všetkých členských štátov OSN partnersky spolupracovať pri riešení globálnych otázok;

PRIPOMÍNAJÚC závery Rady s názvom „Udržateľná budúcnosť Európy: Reakcia EÚ na program trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030“ z 20. júna 2017 ^[1] ako dôležitý krok k tomu, aby sa ciele trvalo udržateľného rozvoja dosahovali vyváženým a integrovaným spôsobom;

ZDÔRAZŇUJÚC záväzok EÚ a jej členských štátov aktívne spolupracovať s ďalšími členskými štátmi OSN, súkromným sektorom, akademickou obcou a občianskou spoločnosťou ako vedúca sila pri prenose vedomostí a pri opatreniach zameraných na hľadanie riešení, ktoré povedú k dosiahnutiu obehového hospodárstva a inkluzívneho a udržateľného rastu;

UZNÁVAJÚC, že znečistenie je páličivým celosvetovým problémom, ktorý máva často cezhraničný dosah a vedecky preukázané následky ďaleko presahujúce oblasť životného prostredia, a to aj s ohľadom na zdravie ľudí a dobré životné podmienky, najmä pokiaľ ide o zraniteľné skupiny;

ZDÔRAZŇUJÚC, že podľa odhadov na celom svete každý rok predčasne zomrie 6,5 milióna ľudí v dôsledku toho, že sú vystavení znečisteniu vonkajšieho ovzdušia a ovzdušia vo vnútorných priestoroch ^[2]; 58 % prípadov hnačkových ochorení je spôsobených znečistením vody a nedostatočným prístupom k čistej vode a sanitácii ^[3]; 2 miliardy ľudí na celom svete nemajú prístup k zberu tuhého odpadu ^[4]; predpokladá sa, že v roku 2010 sa do oceánu dostalo približne 4,8 – 12,7 milióna ton plastového odpadu ^[5] a 557 druhov zo všetkých skupín druhov voľne žijúcich zvierat je zasiahnutých tým, že sa zamotajú do plastového odpadu v moriach alebo ho požijú ^[6]; a že náklady súvisiace s chemickým znečistením (prchavé organické zlúčeniny, olovo, ortuť) dosahujú výšku 480 miliárd USD ^[7];

VYZDVIHUJÚC, že pri riešení problematiky znečistenia má prvoradý význam prevencia a včasné opatrenia; PRIPOMÍNAJÚC v tejto súvislosti zásadu predbežnej opatrnosti a zásadu „znečisťovateľ platí“ a OPÄTOVNE POTVRDZUJÚC, že je potrebné ich účinne uplatňovať;

ZDÔRAZŇUJÚC, že otázka znečisťovania sa musí účinne riešiť na celosvetovej, regionálnej, vnútroštátnej a miestnej úrovni, VYZDVIHUJÚC v tejto súvislosti potrebu riadnej správy vecí verejných a PRIJÍMAJÚC koherentný a integrovaný prístup;

1. VÍTA nadchádzajúce 3. zasadnutie zhromaždenia, ktorého ústrednou témou je „Na ceste k planéte bez znečistenia“, s cieľom navrhnúť ambiciózne a účinné opatrenia na báze spolupráce, zamerané na predchádzanie znečisťovaniu a jeho znížovanie, a OCEŇUJE prácu odvedenú v rámci Programu OSN pre životné prostredie s cieľom poskytovať vedecké informácie o otázkach súvisiacich so znečistením a presadzovať súdržnosť politík, najmä pokiaľ ide o podstatné informácie zo správy výkonného riaditeľa Programu OSN pre životné prostredie súvisiace s témou 3. zasadnutia zhromaždenia;

2. ZDÔRAZŇUJE, že je mimoriadne dôležité, aby sa prijali koordinované a ambiciózne opatrenia a uskutočnila široká medzinárodná mobilizácia v záujme boja proti znečisťovaniu, a pritom sa zohľadňovalo prepojenie so zmenou klímy, stratou biodiverzity a odlesňovaním, a to s cieľom predchádzať nepriaznivým účinkom na ľudské zdravie a kvalitu života, ekosystémy a živočíšne druhy a výrazne ich znížiť, keďže znečistenie následne ovplyvňuje bezpečnosť dodávok vody a potravinovú bezpečnosť, hospodársky rozvoj a sociálnu spravodlivosť vrátane rovnosti v oblasti zdravia;

3. POTVRDZUJE, že medzi životným prostredím a zdravím existuje pevné prepojenie a že je dôležité, aby sa týmto dvom oblastiam pozornosť venovala spoločne; VYZÝVA 3. zasadnutie zhromaždenia, aby rozhodlo o konkrétnych krokoch a opatreniach zameraných na riešenie konkrétnych problémov, ktoré majú nepriaznivý vplyv na zdravie a životné prostredie, ako sú ťažké kovy, antimikrobiálna rezistencia, endokrinné disruptory a čoraz väčšie používanie nebezpečných pesticídov a hnojív; UZNÁVA, že strata biodiverzity je závažným multiplikátorom zdravotného rizika, a to aj tým, že zhoršuje environmentálne problémy; a PODČIARKUJE prínosy pre zdravie a kvalitu života vyplývajúce z ochrany biodiverzity a obnovy poškodených ekosystémov;

4. ZDÔRAZŇUJE, že je potrebné, aby všetky členské štáty OSN monitorovali stav kvality ovzdušia a jeho vývoj a stanovili ambiciózne ciele v oblasti kvality ovzdušia a zaviedli politiky a opatrenia pre príslušné odvetvia; VYZÝVA všetky členské štáty Európskej hospodárskej komisie OSN (EHK OSN), aby sa pripojili k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcim hranicami štátov a k jeho revidovaným protokolom a v plnej miere ich vykonávali, a aby presadzovali spoluprácu v rámci tohto dohovoru s podobnými regionálnymi fórami na celom svete; PODČIARKUJE, že je dôležité dosiahnuť čo najväčšiu synergiu medzi politikami v oblasti kvality ovzdušia a politikami v oblasti zmierňovania zmeny klímy, nakladania s chemickými látkami a odpadmi, biodiverzity, zdravia, dopravy, energetiky a poľnohospodárstva; a VYZDVIHUJE, že k riešeniu problému znečistenia ovzdušia vo veľkej miere prispieva vykonávanie Parížskej dohody o zmene klímy;

5. ZDÔRAZŇUJE, že je dôležité zabezpečiť dobrú kvalitu povrchovej a podzemnej vody a že je potrebné vykonávať opatrenia na zlepšenie pravidelného monitorovania a posudzovania kvality vody a čo najviac predchádzať znečisťovaniu vody a znižovať ho prostredníctvom účinných opatrení pri zdroji a zintenzívnením úsilia o zníženie podielu odpadovej vody vypúšťanej do životného prostredia bez akejkoľvek alebo nedostatočnej úpravy; POUKAZUJE NA osobitný význam medzinárodnej spolupráce v oblasti vody a NABÁDA členské štáty OSN, aby sa pripojili k Dohovoru EHK OSN o vode ^[8], k jeho príslušným protokolom a Dohovoru OSN o vodných tokoch ^[9] a vykonávali ich;

6. POTVRDZUJE záväzok EÚ a jej členských štátov k vyhláseniu „Náš oceán, naša budúcnosť: výzva na prijatie opatrení“, ktoré sa prijalo na konferencii OSN o oceánoch ^[10] a VÍTA dobrovoľné záväzky zamerané na riešenie otázky znečistenia morí, ktoré sa prijali na tejto konferencii; ZDÔRAZŇUJE, že je naliehavo potrebné zaoberať sa všetkými druhmi znečisťovania morí, najmä z pozemných činností, a to na základe prístupu „zo zdroja do mora“, vrátane znečistenia živinami, neupravenou odpadovou vodou a nebezpečnými látkami, ako aj morským odpadom, s osobitným zameraním na plasty a mikroplasty, a taktiež znečistením hlukom a acidifikáciou oceánov; a VYZÝVA členské štáty OSN, aby vypracovali a prijali opatrenia a stimuly vrátane právnych predpisov s cieľom postupne ukončiť používanie mikroplastov z identifikovaných kľúčových zdrojov, znížiť výrobu plastov a podporovať ich udržateľné využívanie a výmenu najlepších postupov v celosvetovom meradle;

7. ZDÔRAZŇUJE, že členské štáty OSN a príslušné organizácie OSN sa musia zaoberať znečistením pôdy a jej kontamináciou z difúzných aj bodových zdrojov a ich rozsiahlymi následkami, ako je napr. sekundárne znečistenie ovzdušia, vplyv na ľudské zdravie, poľnohospodárstvo a potravinovú bezpečnosť, biodiverzitu a ekosystémy, ako aj znečistenie oxidmi dusíka; UVEDOMUJE SI, že v poznatkoch o rozsahu znečistenia pôdy a jeho vplyve na životné prostredie a zdravie existuje veľká medzera; a VYZÝVA, aby sa na 3. zasadnutí zhromaždenia tejto otázke venovala pozornosť;

8. ZDÔRAZŇUJE, že zodpovedné nakladanie s chemickými látkami a odpadom zohráva dôležitú úlohu počas ich celého životného cyklu pri zabezpečovaní blahobytu spoločnosti, dosahovaní relevantných cieľov programu 2030, ako aj pri prechode na obehové hospodárstvo, pričom treba vziať do úvahy, že rastúca celosvetová výroba, používanie chemických látok a obchodovanie s nimi čoraz viac zaťažujú všetky krajiny, a najmä rozvojové krajiny; VYZDVIHUJE, že pri riešení týchto výziev by mohla zohrávať úlohu aj udržateľná chémia a ďalšie prístupy a riešenia, ako napríklad bezpečné nechemické alternatívy uvedené v rezolúcii

Environmentálneho zhromaždenia OSN 2/7 ^[11]; VYZÝVA členské štáty OSN, aby prehľbovali znalosti o nebezpečných látkach a zvýšili výmenu informácií o chemických látkach vo výrobkoch, a aby nahrádzali nebezpečné chemické látky bezpečnejšími alternatívami; VÍTA skutočnosť, že platnosť nadobudol Minamatský dohovor; a VYZÝVA všetky členské štáty OSN, aby tento dohovor ratifikovali a usilovali sa o jeho účinné vykonávanie;

9. **PODČIARKUJE**, že je potrebné do programov zameraných na predchádzanie znečisťovaniu v mestách a jeho znižovanie zapájať samosprávy a pomáhať pri nadväzovaní partnerstiev s cieľom presadzovať najlepšie postupy, technologické inovácie a dobrú správu vecí verejných, pričom zdôrazňuje, že je to dôležité pre plnenie cieľa trvalo udržateľného rozvoja č. 11 stanoveného v programe 2030; a **VYZÝVA** NA vykonávanie novej mestskej agendy, ktorá sa okrem iného venuje znečisteniu vzduchu, vody, morskej vody a pôdy a znečisteniu hlukom, potrebe udržateľného nakladania s tuhým odpadom, ako aj udržateľného využívania pôdy;

10. **ZDÔRAŽŇUJE**, že v záujme dosiahnutia konkrétnych výsledkov, pokiaľ ide o celosvetové predchádzanie znečisťovaniu a jeho znižovanie, musíme zásadne zmeniť spôsob, akým naša spoločnosť vyrába a spotrebúva tovar a služby vrátane presadzovania udržateľného životného štýlu, udržateľného financovania a obehového hospodárstva, a to prostredníctvom ekologickej inovácie, výmeny informácií o udržateľnosti výrobkov, prístupu „znižovať – opätovne používať – recyklovať“, prístupu založeného na ekosystémoch, integrovaných prístupov založených na životnom cykle, vývoja nových technológií a podnikateľských modelov zameraných na dosiahnutie nízkouhlíkového hospodárstva efektívne využívajúceho zdroje, pričom taktiež musíme spolupracovať so zainteresovanými stranami v oblasti výmeny najlepších postupov a odborných znalostí; **NALIEHAVO VYZÝVA** 3. zasadnutie zhromaždenia, aby uvedené prístupy presadzovalo; a **VÍTA** zámer Medzinárodného panela o zdrojoch vystúpiť na 3. zasadnutí zhromaždenia s príspevkom na tému posudzovania celosvetového využívania zdrojov a prepojenia medzi efektívnym využívaním zdrojov a znižovaním znečistenia;

11. **SO ZÁUJMOM OČAKÁVA**, že na 3. zasadnutí zhromaždenia sa prijme ambiciózne a výstižné vyhlásenie ministrov zamerané na konkrétne opatrenia, v ktorom sa vyjadrí politický záväzok všetkých členských štátov OSN účinne bojovať proti znečisťovaniu vrátane znečisťovania prechádzajúceho hranicami štátov;

12. **PODČIARKUJE**, že s cieľom úspešne čeliť znečisťovaniu integrovaným spôsobom je potrebné ďalej posilňovať a zlepšovať medzinárodnú a regionálnu spoluprácu, presadzovať vzájomné prepojenia a usilovať sa o ďalšie synergie prostredníctvom príslušných orgánov OSN, mnohostranných environmentálnych dohôd a medzinárodných iniciatív; a **VYZÝVA**, aby sa na 3. zasadnutí zhromaždenia udelil Programu OSN pre životné prostredie mandát na vypracovanie akčného programu zameraného na predchádzanie znečisťovaniu a jeho znižovanie, pričom sa bude v náležitých prípadoch vychádzať z existujúcich mechanizmov;

13. **VÍTA** iniciatívu Programu Organizácie Spojených národov pre životné prostredie, aby sa v rámci 3. zasadnutia zhromaždenia vyzvalo na prijatie zmysuplných dobrovoľných sľubov a záväzkov s cieľom vykonať opatrenia na predchádzanie znečisťovaniu a jeho znižovanie, pretože takéto záväzky budú predstavovať kľúčovú súčasť výsledkov tohto zasadnutia a posilnia jeho povahu zameranú na konkrétne opatrenia; **VÍTA** sľuby a záväzky, ktoré sa už prijali; a **VYZÝVA** všetky členské štáty OSN, príslušné orgány OSN, občiansku spoločnosť, akademickú obec a súkromný sektor, aby preukázali svoje globálne ambície a konali so zameraním na hľadanie riešení;

14. **VYZÝVA** EÚ a jej členské štáty, aby pred konaním 3. zasadnutia zhromaždenia predložili konkrétne opatrenia proti znečisťovaniu s cieľom zaregistrovať príslušné dobrovoľné záväzky v kontexte uvedeného zasadnutia;

15. **ZDÔRAŽŇUJE**, že vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie a zvyšovanie povedomia verejnosti o environmentálnych problémoch sú dôležité na to, aby sa vyzdvihla osobná zodpovednosť s cieľom predchádzať znečisťovaniu a znižovať ho prostredníctvom udržateľnejšieho životného štýlu a spotrebiteľského správania; **VYZÝVA** v tejto súvislosti Programu OSN pre životné prostredie, aby poskytol usmernenie týkajúce sa informácií o udržateľnosti výrobkov; a **VYZDVIHUJE**, že je dôležité informovať o výsledkoch 3. zasadnutia zhromaždenia širšiu verejnosť, a to prístupným a dostupným spôsobom, aby každý jednotlivec dokázal pochopiť význam predchádzania znečisťovaniu a jeho znižovania, ako aj to, aký prínos to bude mať pre jeho zdravie, kvalitu života a životné prostredie, čím sa naplní úloha Programu OSN pre životné prostredie a zhromaždenia, ktorá spočíva v dosiahnutí výraznej pozitívnej zmeny pre našu planétu a každodenný život ľudí;

16. **VÍTA**, že Valné zhromaždenie OSN poskytlo predsedovi Environmentálneho zhromaždenia OSN stále pozvanie na zasadnutie politického fóra na vysokej úrovni o trvalo udržateľnom rozvoji (HLPF); **VYZDVIHUJE** prínos zhromaždenia, ktorý spočíva v poskytovaní politických usmernení a vymedzovaní politických reakcií v záujme riešenia nových a pretrvávajúcich environmentálnych problémov pri plnení cieľov trvalo udržateľného rozvoja; **PODČIARKUJE**, že predchádzanie znečisťovaniu a jeho znižovanie sú potrebné na plnenie cieľov programu 2030; a **VYZÝVA**, aby sa z 3. zasadnutia zhromaždenia vyslali jasné politické výzvy na podrobné preskúmanie cieľov trvalo udržateľného rozvoja č. 6, 7, 11, 12 a 15 na zasadnutí politického fóra na vysokej úrovni, ktoré sa bude konať v roku 2018.“

[1] 10370/17.

[2] Správa s názvom „Na ceste k planéte bez znečistenia“ („Towards a Pollution-Free Planet“) (2017), strana III.

[3] Správa s názvom „Na ceste k planéte bez znečistenia“ („Towards a Pollution-Free Planet“) (2017), strana III.

- [4] Správa s názvom „Na ceste k planéte bez znečistenia“ („Towards a Pollution-Free Planet“) (2017), strana III.
- [5] J. R. Jambeck a kol., Plastový odpad z pevniny do oceánu (*Plastic waste inputs from land into the ocean*) (Science, 13. februára 2015).
- [6] Kühn, S. a kol., Škodlivé účinky odpadu na morský život (Deleterious Effects of Litter on Marine Life), Bergmann, M. a kol., Morský antropogénny odpad (Marine Anthropogenic Litter) (Springer, 2015).
- [7] Správa s názvom „Na ceste k planéte bez znečistenia“ („Towards a Pollution-Free Planet“) (2017), strana II.
- [8] Dohovor o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier, Helsinki, 1992.
- [9] Dohovor OSN o práve neplavebného využívania medzinárodných vodných tokov, New York, 1997.
- [10] Potvrdené rezolúciou Valného zhromaždenia OSN 71/312, ktoré sa konalo 6. júla 2017.
- [11] UNEA 2/7 „Zodpovedné nakladanie s chemickými látkami a odpadom“.

Press office - General Secretariat of the Council of the EU

Rue de la Loi 175 - B-1048 BRUSSELS - Tel.: +32 (0)2 281 6319

press@consilium.europa.eu - www.consilium.europa.eu/press